

raha, siis ma õnnest ei jää ilma! Nõnda arwab mitu, saab raha, aga kas õnne laa? — Wõta näpust! Ega raha ole juur, mis isa õnne-wilja wäljaajab. — Püha kiri ütleb: „Reil, les Jumalat armastawad, tulewad kõik asjad heaks — ja õnneks.“ See on tõsi. Raha on raha, aga südamed, mis rahaga lofu saawad on mitmesugused; südant mööda annab raha oma andi, olgu õn, olgu wiletsus. Lual-Matši lugu näidagu lugijale südant, kellel õnne oli ilma rahata ja kelle õn ei kadunud, kui raha sai.

Oma poisil-põlwest mäletan Lual-Matši küll weel, kuida ta iga laupääw tuli meiegi ulse ete Harjunäitsal ja pani muist kaup meile maha. Sest temal oli teatud kohte ja teatud päwi, millal tuli ja isa wõeti teda heal meel wastu: sest, kes puhust armastab lojast, se armastab luude, ja kes head luuda tahtis, see ostis Lual-Matši käest ja armastas siis teda laa, sest temal oli kene kaup ja mis ostja weel tähele paneb, temal oli isa lahke meel. Mina ja teised majalapsed hoolisime sest kõige enamiste ja kui kuulsime: „Lual-Matš seal!“ siis aga ulse ete ta juure ja kuulasime omale kaup: weikest wangkrekest, kullerupu-kimbust, marju ehk muid niisugusi lapse-asju ja kui neid oli, siis jälle tagasi wanemate juure, palusime, meelitasime, kuni meile midagi osteti. Nõnda oli siis Lual-Matš

laste-sõbr ja olesime teda weel enam armastanud, kui oles toonud aiwa lanna ja mite luude, sest luuga oli see weider wiis, et wõeti wahest witsu wälja, heast luust häid witsu, ja anti meile, kui toerust tegime, häästi naha peale. Siis süda oli tige Lual-Matši peale! Aga nüüd, mehe aru peas, tänan teda weel taga järel: andku Jumal ta hinge kallist rahu! tema witsad on palju head teinud ja soowin aga oma poisile, et omal ajal tema legi niisuguse Lual-Matši käest abi saaks.

2. Lual-Matš lapse-põlves.

Mõni külamoor ütleb ehk: „see p ole öiete ülespandud; tuleb öölda — Lual-Matš sea-põlves — kes leeriskäimata, eks ta ole alles siga?“ Mina ütlen: „ei ole siga! on aga isa inimene; inimesest ei sünni siga ilmale, waid lapsute ja nõnda sünnis Lual-Matš laa!“

Tema isa oli küla-tarjane ja paragu suri sel pääwal kui Matš sai nime alla. Ema oli põdur ja waene, lerjata ei tahtnud. Wanem laps, Matši õde, oli wõõra kohta läinud sigu (kellel neli jalga al) hoidma, pärast sai mõisa-teenistusesse ja oli priiste, auus tüdruk, ema ja wenna rõõm. Küll ema oles aega möda poisil ka pannud orjama, aga ei tahtnud üksi jääda oma sauna ega wõinudgi: pois pidi abits olema! et küll raske oli, kas kohtu